

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară 6: *Educație și competențe*

Prioritatea de investiții: 10.i

Obiective specifice: 6.4, 6.6

Titlu proiect: *“Acces la programe de educație și formare profesională pentru tinerii și adulții din județul Dolj care au părăsit timpuriu școala (I)”*

Cod SMIS 2014+: 135711

Monastirea Argeșului

culeasă de Vasile Alecsandri

Activități de tip „A doua șansă – învățământ secundar inferior”

Modulul III: Textul și contextul

Expert curriculum limba română: Prof. Alina Felicia DUMITRU

Număr de ore: 6 ore TC

4 ore CDS

Pe Argeș în jos,
Pe un mal frumos,
Negru-vodă trece
Cu tovarăși zece,
Nouă meșteri mari,
Calfe și zidari,
Și Manole, zece,
Care-i și întrece.
Merg cu toți pe cale
Să aleagă-n vale
Loc de mănăstire
Și de pomenire.
Iată, cum mergeau
Că-n drum ajungeau
Pe-un biet ciobănaș
Din fluier doinaș,
Și cum îl vedea
Domnul îi zicea:
„Mândre ciobănaș,
Din fluier doinaș!
Pe Argeș în sus
Cu turma te-ai dus,
Pe Argeș în jos
Cu turma ai fost.
Nu cumva-ai văzut
Pe unde-ai trecut
Un zid părăsit
Și neisprăvit
La loc de grindis,
La verde-aluniș?”
„Ba, doamne, am văzut
Pe unde-am trecut
Un zid părăsit
Și neisprăvit.
Câinii cum îl văd,
La el se repăd
Și latră-a pustiu
Și urlă-a morțiu.”
Cât îl auzea,
Domnu-nveselea
Și curând pleca,
Spre zid apuca
Cu nouă zidari,

Nouă meșteri mari
Și Manole zece
Care-i și întrece.
„Iată zidul meu!
Aici aleg eu
Loc de mănăstire
Și de pomenire.
Deci voi, meșteri mari,
Calfe și zidari,
Curând vă siliți
Lucrul de-l porniți,
Ca să-mi ridicați,
Aici să-mi durați
Mănăstire naltă
Cum n-a mai fost altă,
Că v-oi da averi,
V-oi face boieri,
Iar de nu, apoi
V-oi zidi pe voi,
V-oi zidi de vii
Chiar în temelii!”

Meșterii grăbeau,
Sforile-ntindeau,
Locul măsurau,
Șanțuri largi săpau,
Și mereu lucrau,
Zidul ridicau,
Dar orice lucra
Noaptea se surpa!
A doua zi iar,
A treia zi iar,
A patra zi iar
Lucrau în zadar!
Domnul se mira
Ș-apoi îi mustra,
Ș-apoi se-ncrunta
Și-i amenința
Să-i puie de vii
Chiar în temelii!
Meșterii cei mari,
Calfe și zidari,
Tremurau lucrând,

Lucrau tremurând
Zi lungă de vară
Ziua pân-în seară,
Iar Manole sta,
Nici că mai lucra,
Ci mi se culca
Și un vis visa,
Apoi se scula
Ș-astfel cuvânta:
„Nouă meșteri mari,
Calfe și zidari!
Știți ce am visat
De când m-am culcat?
O șoapta de sus
Aievea mi-a spus
Că orice-am lucra
Noaptea s-a surpa
Pân-om hotărî
În zid de-a zidi
Cea-ntâi soțioară,
Cea-ntâi surioară
Care s-a ivi
Mâini în zori de zi
Aducând bucate
La soț ori la frate.
Deci dacă vroiți
Ca să isprăviți
Sfânta mănăstire
Pentru pomenire,
Noi să ne-apucăm
Cu toți să jurăm
Și să ne legăm
Taina s-o păstrăm:
Ș-orice soțioară,
Orice surioară
Mâini în zori de zi
Întâi s-a ivi,
Pe ea s-o jertfim
În zid s-o zidim!”

Iată-n zori de zi
Manea se trezi,
Ș-apoi se sui
Pe grad de nuiele

Și mai sus, pe schele,
Și-n câmp se uita,
Drumul cerceta.
Când, vai! Ce zărea?
Cine că venea?
Soțioara lui,
Floarea câmpului!
Ea s-apropia
Și îi aducea
Prânz de mâncătură,
Vin de băutură.
Cât el o zărea,
Inima-i sărea,
În genunchi cădea
Și plângând zicea:
„Dă, Doamne, pe lume
O ploaie cu spume,
Să facă pâraie,
Să curgă șiroaie,
Apele să crească,
Mândra să-mi oprească,
S-o oprească-n vale
S-o-ntoarcă din cale!
Domnul se-ndura,
Ruga-i asculta,
Norii aduna,
Ceru-ntuneca
Și curgea deodată
Ploaie spumegată
Ce face pâraie
Și umflă șiroaie.
Dar oricât cădea
Mândra n-o oprea,
Ci ea tot venea,
Și s-apropia.
Manea mi-o vedea,
Inima-i plângea,
Și iar se-nchina,
Și iar se ruga:
„Suflă, Doamne-un vânt
Suflă-l pe pământ,
Brazii să-i despoaie,
Paltini să îndoiaie,
Munții să răstoarne,

Mândra să-mi întoarne,
Să mi-o-ntoarne-n cale,
S-o ducă de vale!”
Domnul se-ndura,
Ruga-i asculta
Și sufla un vânt
Un vânt pe pământ
Paltini că-ndoia,
Brazi că despoia,
Munții răsturna,
Iară pe Ana
Nici c-o înturna!
Ea mereu venea,
Pe drum șovăia
Și s-apropia
Și amar de ea,
Iată c-ajungea!

Meșterii cei mari
Calfe și zidari,
Mult înveselea
Dacă o vedea,
Iar Manea turba,
Mândra-și săruta,
În brațe-o lua,
Pe schele-o urca,
Pe zid o punea
Și, glumind, zicea:
„Stai, mândruța mea,
Nu te speria,
Că vrem să glumim
Și să te zidim!”
Ana se-ncredea
Și vesel râdea.
Iar Manole ofta
Și se apuca
Zidul de zidit,
Visul de-mplinit.
Zidul se suia
Și o cuprindea
Pân’ la gleznișoare,
Pân’ la pulpișoare.
Iar ea, vai de ea!
Nici că mai râdea,

Ci mereu zicea:
„Manole, Manole,
Meștere Manole!
Ajungă-ți de șagă,
Că nu-i bună, dragă.
Manole, Manole,
Meștere Manole!
Zidul rău mă strânge,
Trupușoru-mi frânge!”
Iar Manea tăcea
Și mereu zidea.
Zidul se suia
Și o cuprindea
Pân’ la gleznișoare,
Pân’ la pulpișoare,
Pân’ la costișoare,
Pân’ la țâțișoare.
Dar ea, vai de ea,
Tot mereu plângea
Și mereu zicea:
„Manole, Manole
Meștere Manole!
Zidul rău mă strânge,
Țâțișoara-mi plânge,
Copilașu-mi frânge!”
Manole turba
Și mereu lucra.
Zidul se suia
Și o cuprindea
Pân’ la costișoare,
Pân’ la țâțișoare,
Pân’ la buzișoare,
Pân’ la ochișori,
Încât, vai de ea,
Nu se mai vedea,
Ci se auzea
Din zid că zicea:
„Manole, Manole
Meștere Manole!
Zidul rău mă strânge,
Viața mi se stinge!”

Pe Argeș în jos,
Pe un mal frumos,

Negru-vodă vine
Ca să se închine
La cea mănăstire,
Falnică zidire,
Mănăstire naltă
Cum n-a mai fost altă.
Domnul o privea
Și se-nveselea
Și astfel grăia:
„Voi, meșteri zidari,
Zece meșteri mari!
Spuneți-mi cu drept,
Cu mâna la piept,
De-aveți meșterie
Ca să-mi faceți mie
Altă mănăstire
Pentru pomenire
Mult mai luminoasă
Și mult mai frumoasă!
Iar cei meșteri mari,
Calfe și zidari,
Cum sta pe grindis,
Sus pe coperiș,
Vesel se mândreau
Ș-apoi răspundeau:
„Ca noi, meșteri mari,
Calfe și zidari,
Alții nici că sânt
Pe acest pământ!
Află că noi știm
Oricând să zidim
Altă mănăstire
Pentru pomenire,
Mult mai luminoasă
Și mult mai frumoasă.
Domnu-i asculta
Și pe gânduri sta,
Apoi porunca
Schelele să strice,
Scări să le ridice.
Iar pe cei zidari,
Zece meșteri mari,
Să mi-i părăsească

Ca să putrezească
Colo pe grindis,
Sus pe coperiș.
Meșterii gândeau
Și ei își făceau
Aripi zburătoare
De șindrili ușoare,
Apoi le-ntindeau
Și-n văzduh săreau
Dar pe loc cădeau,
Și unde picau
Trupu-și despicau.
Iar bietul Manole,
Meșterul Manole,
Când se încerca
De-a se arunca,
Iată c-auzea
Din zid că ieșea
Un glas nădușit,
Un glas mult iubit
Care greu gemea
Și mereu zicea:
„Manole, Manole,
Meștere Manole!
Zidul rău mă strânge,
Țâțișoara-mi plânge,
Copilașu-mi frânge,
Viața mi se stinge!”
Cum o auzea,
Manea se pierdea,
Ochii-i se-nvelea,
Lumea se-ntorcea,
Norii se-nvârtea,
Și de pe grindis,
De pe coperiș,
Mort bietul cădea!
Iar unde cădea,
Ce se mai făcea?
O fântâna lină,
Cu apa puțină,
Cu apă sărată
Cu lacrimi udată!

“Monastirea Argesului”, ca si celelalte opere populare, a fost creata de oameni talentati din popor si transmisa din generatie in generatie pe cale orala, cunoscandu-se peste 160 de variante, fapt ce releva capacitatea, forta creatoare, ingeniozitatea autorilor anonimi.

Aceasta varianta poate fi gasita alaturi de alte capedopere ale literaturii romane cu caracter anonim, cum ar fi “Miorita”, “Toma Alimos”, “Dolca”, in volumul “Poezii populare. Balade (cantece batranesti) adunate si indreptate...” de Vasile Alecsandri.

“Monastirea Argesului” dezvolta unul dintre miturile esentiale ale folclorului romanesc, si anume mitul estetic.

Subiectul este generat de o superstitie potrivit careia, pentru a rezista, orice constructie trebuie sa aiba zidita in temelii o fiinta. “Monastirea Argesului” este in acelasi timp balada si legenda. Este o balada deoarece se construiesc intr-un poem narativ, cu elemente descriptiv-lirice, care dezvolta un subiect fantastic, se prezinta un erou de exceptie, cu un destin impresionant. Este o legenda intrucat explica, in viziune populara, aparitia unui monument de arhitectura: biserica manastirii de la Curtea de Arges, zidita sub porunca lui Neagoe Basarab intre anii 1512 si 1517.

Balada este o imbinare ingenioasa a unsprezece motive folclorice, distribuite pe parcursul celor cinci momente ale actiunii.

Expozitiunea, prima parte a acesteia, contine motivul alegerii locului pentru zidire si motivul zidirii. Negru-Voda impreuna cu zece “mesteri mari/Calfe si zidari”, intr-un decor mirific, cauta pe malul Argesului un loc perfect pentru a construi o manastire cum alta sa nu mai fie. Mergand astfel se intalnesc cu un ciobanas care le povesteste despre un zid “parasit si neispravit/La loc de grindis/La verde-alunis”. Ajungand acolo, voievodul decide sa construiasca o manastire unica in lume prin frumusetea si maretia sa. Astfel, el este hotarat sa le ofere mesterilor averi, ii va face boieri dar, in acelasi timp, ii ameninta in caz de nereusita. Domnitorul doreste construirea manastirii nu numai din orgoliu sau pentru perpetuarea unei traditii, ci si pentru a sanctifica acel loc, invingand fortele malefice. Se contureaza unul dintre conflictele baladei intre voievod si constructori, conflict ce se adanceste pe masura ce firul epic inainteaza.

Intriga baladei contine un alt motiv, cel al surparii zidurilor. Manastirea nu se poate inalta deoarece fortele irationare se opun ridicarii unui locas de cult. Tot ce mesterii construiesc in timpul zilei, noaptea se surpa. Accentul cade pe actiun, care este dinamica. Preponderenta verbelor si a substantivelor probeaza tenacitatea cu care mesterii isi urmaresc idealul si doresc sa invinga raul. Surparea zidurilor este un moment dramatic, pentru ca domnitorul ii ameninta iar cu moartea pe mesteri.

În sprijinul zidarilor intervine Divinitatea, “o soapta de sus”. Desfasurarea actiunii incepe in momentul in care Manole, ca ales al Divinitatii, viseaza ca zidurile vor rezista numai daca mesterii vor zidi in temeliiile constructiei prima femeie –sotie sau surioara- care va veni in ziua urmatoare cu bucate.

Mesterii jura sa pastreze secretul, dar sunt nelinistiti. Cel mai ingrijorat este Manole care, a doua zi, dis-de-dimineata, cerceteaza zarea pentru a afla care este femeia destinata zidirii. Propozitia

interogativa si interjectia "vai" dovedesc suferinta mesterului cand observa ca cea care se apropie este chiar Ana, sotioara lui. Constructorul traieste o drama de consecinta, pentru ca este nevoit sa zideasca ce are mai de pret. Sperand sa schimbe destinul, el se adreseaza Divinitatii ca s-o opreasca. Cerul se indupleca si raspunde rugamintile omului, dezlantuind stihiile naturii, in incercarea de a o opri pe Ana. Fenomenele naturale sunt hiperbolizate, evidentiind astfel si mai mult calitatile Anei, pe care nimic nu o poate intoarce din drum.

Punctul culminant este motivul zidirii treptate asupra caruia autorul anonim insista pana la detaliu. Dovedind o deosebita tarie de caracter, Manole isi invinge durerea si incepe s-o zideasca. El sufera nu numai pentru ca nu poate inalta manastirea, ci pentru ca nu o poate face fara sacrificiul Anei. Drama sufleteasca se adanceste, dar cel care va invinge este artistul. Focul iubirii se contopeste cu focul creatiei, devenind o forta mistuitoare. Ana accepta jocul si in timpul zidirii treptate-acessta fiind motivul central al acestei parti- invoca, pe rand, durerea trupului, plansul copilului pe care-l poarta-n ea si sfarsitul pe care si-l presimte, caci in cele din urma isi da seama ca este condamnata. Alaturi de Manole, ea cucereste vesnicia.

Deznodamantul pune in prim-plan motivul conflictului feudal. Jertfa Anei nu a fost de ajuns. Pentru ca au nechibzuinta sa afirme ca ar putea construi o manastire si mai frumoasa, domnitorul ii lasa sa moara pe acoperis. Incerand a-si depasi conditia, ca legendarul Icar, isi fac aripi din sindrila, dar nu reusesc sa zboare, se prabusesc si mor.

Glasul mult iubit al Anei il tulbura pe Manole care intelege ca si-a indeplinit menirea creatoare. Pentru el in viata de aici nu mai exista fericire si nici dragoste. De aceea pleaca s-o intalneasca pe Ana -in singurul mod care-I mai era posibil- prin...moarte. Pe locul unde se prabuseste Manole izvoraste o apa, simbol al vietii si al creatiei vesnice. Puterea stapanului il doboara pe artist, dar creatia lui ramane sa infrunte veacurile. Prin perfectiunea ei, creatia intra in eternitate si, o data cu ea, iubirea de viata, de arta.

Personajul principal din aceasta opera este mesterul Manole, reprezentandu-l pe Creatorul de pretutindeni si din totdeauna. Povestea vietii sale nu contine multe capitole. Este un mester zidar care si-a iubit sotia pina intr-atit incit a zidit-o ca oamenii sa i se inchine de fiecare data cind merg pe linga biserica.

In balada creatorul incearca sa puna accentul pe suferinta pe care o traieste mesterul, iar nu pe calitatile fizice ale lui Manole. Dar specifica ca Mesterul Manole ii intrece pe ceilalti zidari fiind cel mai priceput, acesta fiind motivul pentru care Negru-Voda il alege pe el si nu pe alt mester. Voievodul a fost doar o premisa care a dus la implinirea destinului de creator al lui Manole.

Dupa cum am specificat mai sus manole isi iubea foarte mult sotia, isi iubea si domnitorul fata de care a dat dovada de supunere, isi iubea colegii fara de care nu ar fi realizat mare opera de arta!

Manole este caracterizat de catre autorul anonim ca fiind foarte priceput: "Noua mesteri mari/Calfe si zidari/Si Manole zece care-i si intrece". Era foarte ingrijorat fata de soarta sotiei lui: "In zori de zi/Manea se trezi / Si-n cimp se uita". Zbuciumul lui Manole deveni insuportabil atunci cind isi dadu seama ca fata pe care o vede venind e sotia lui. Cu suflet sfasiat ruga Divinitatea sa dezlantuie natura si Dumnezeu ii asculta ruga. Cu toate acestea Ana era de neoprit. Astfel se face revenire la tema filosofica a destinului trecator, tratata de aproape toti scriitorii. Manole anunta moartea Anei ca un joc care ar imbunatati relatiile cu fortele intunericului: "Ca vrem sa glumim/ si sa te zidim".

La modul simbolic Manole este un Creator. Biserica ridicata de el din pamint si din apa, din lumina si din vint constituie o copie a spatiului de desavirsire a Creatorului: "Opera incununeaza creatorul". Destinul lui Manole este ca al tuturor creatorilor: de a-si realiza opera prin zbucium si prin suferinta si de a fi ucis chiar de acest ideal. Prin moarte Manole continua sa ramina alaturi de biserica sa si reface in eternitate casnicia cu Ana.

Fântina lina care izvorâse în locul in care cazuse mesterul simbolizeaza naterea continua a creatorilor de frumos. Ea simbolizeaza jertfa perpetua pentru desavirsirea operelor de arta.

Balada "Monastirea Argesului" constituie un singur arhetip existential. Manole se jertfeste pentru pastrarea integritatii universului.